

ΖΗΤΩ Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΑΤΡΙΔΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

9-10

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΑΥΤΟΥ

*
ΤΑΚΗΣ ΠΑΠΑΤΖΩΝΗΣ
† ΝΑΠ. ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΥΡΙΒΛΗΣ
ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ
ΟΔ. Κ. ΕΞΑΡΧΑΚΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ
ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΓΑΛΑΝΟΥ
ΚΟΥΛΑ ΓΙΟΚΑΡΙΝΗ
ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

*
ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΤΡΙΑΜΙΣΥ ΧΡΟΝΙΑ
ΣΚΛΑΒΙΑΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΖΟΜΕ ΤΗΝ
ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΤΥΡΑΝΝΙΑΣ

* * ΒΙΒΛΙΑ * *
ΘΕΑΤΡΟ-ΜΟΥΣΙΚΗ
ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΔΙΑΝΟΗΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Ο ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

Στις πανελλήνιες γιορτές
της 'Ελευθερίας' απ' τ' άλλ-
λο φύλλο μετέχω με πρώτοι

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ

* ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ *

**ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ**

ΕΤΟΙΜΑΖΕΤΑΙ
Ο Δ' ΤΟΜΟΣ
ΤΟΥ
1945

1942, 1943, 1944

"ΠΡΑΚΤΟΡΙΟ ΠΝΕΥΜ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ,"
ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ : ΤΥΠΟΥ, ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ, ΕΠΙΣΤΗ-
ΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑΣ

- ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΙ : την έπιμέ-
λεια περιοδικών, και βιβλίων,
την εικονογράφηση εξωφύλλων
και κειμένων, την προμήθεια κα-
θε παραγγελίας για βιβλία ή
αλλο τι, πνευματικού περιεχο-
μένου κ.λ.π.
- ΠΡΟΜΗΘΕΥΕΙ : στις έφημερί-
δες των επαρχιών, στα περιοδι-
κά και γενικά στον τύπο ό,τι
όλη τους χρειάζεται για τη συμ-
πλήρωσή τους (άναπαύριση,
χρονογράφημα, τηλεγραφήματα,
άρθρα και ρεπορτάζ, μυστικό-
σημα, διηγήματα) ως και κά-
θε είδους συνεργασίες.
- ΔΙΑΦΗΜΙΖΕΙ : βιβλία και πε-
ριοδικά, διαλέξεις, εκθέσεις, συ-
ναυλίες και έν γενέει κάθε πνευ-
ματική δημιουργία — άργονό-
νει καλλιτεχνικά προγράμματα
και στέλλει αποκόμματα για κε-
θε ζήτημα που θα του ζητηθή
νά τό παρακολουθήσει.

ΠΟΛΥ ΓΡΗΓΟΡΑ
Π Ο Ι Η Σ Η
ΤΕΤΡΑΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΛΥΡΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
ΕΤΟΣ Α' - 1944, ΑΡΙΘ. 9-10 Σ'ΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΪΑΝΟΣ

ΕΝΑ ΠΑΧΧΑ

Ω ΜΑΚΑΡΙΑ νυχτιά μέσα στο χρόνο,
ώ ξεμονάχισμα ψυχών στη φυλακή
τήν πρώτη του όρδρου, ώ, πλουσιόμος
των κρεμόμενων άστρων, λές και θέλουν,
πριν σβύσουν σε άχνες έωδιές, νά δειξουν
πόσες δυνάμεις ξαγρυπνούν για μάς παντού.

Συμμαζωχτόν, εκεί δά, στή ρίζα έλιός
ένα δέος τό σαλιγκαρο πριν την ώρα ξυπνά
και τεντώνει τά κέρατα με άδημονία
νά έξηγήσει, τί παραλλάζει άπόψε.

Τέτια γαλήνη, τέτια άπανεμιά.

Μονάχα άν καταχώστηκε με μιάς
για πάντα ή καταβόδρα του θανάτου
δά έξηγητόταν ή μαγεύτρα αυτή νυχτιά.

Φαντάσου κι' άν κανέναν μέγας Θεός
κρατώντας σύνεργα της Παντοδυναμίας Του
βάλθηκε, κινημένος από συμπόνια,
τά έγκατα της μαυρίλας νά τρυπήσει,
νά καταργήσει αυτόν τον Τρωγλοδύτη
πού μάς δερίζει θάνατο χιλιάδες χρόνους.

Στά δάμνα έπεσε ό Βέγας' νά ή πυγολαμπίδα.
και τό σκοτάδι τής νυχτός πλούτισε ένα συμ-
πώς κύλησε στο μαύρο χάος, πυρήνας [ράγδι'
μιάς δημιουργίας, ή σιωπηλή τούτη αναγλία,
μέ πλουμίδια της, ή μικρούλα ή λυχνία.

"Ένα νεράκι κελαρύζει λίγο πέρα,
κ' έρχεται, σαν νά επλέχτη ό κέλαδός του
στο νύχτιο αυτό τοποιο τής παρηγόριας"

άλλά και μιάν άνευωδιά σαν πρώιμου ρόδου
άτονα μύρα, έτσι δειλά, άναδίνει,

κ' ένας παλμός σταχτής φτεροκοπά,
τό νυχτοπούλι, συντροφιά κι' αυτό κρατώντας,

"Όλα τ' άλλα σωπαίνουν' τό άεράκι
δέν ήρθε' άνασσασμός άλλος κανείς,
έξόν τά λίγα αυτά Ιερά στοιχειά,
δέν ξαλαφρώνει κανένα βαρύ στήθος.

"Όλα είναι φοβισμένη ευδαιμονία.

"Όλα είναι καλωσώνη και ξεκούραση.

Ω Δ Η Σ Τ Ο Ν Υ Δ Ρ Ο Χ Ο Ο

*ΨΩΡ πολύ ού δυνήσεται
σβέσαι την αγάπην, και ποταμοί
ού συγκλύσοσιν αυτήν.*

Και πώς δάταν άλλοιώς μά και είναι
τό νερό τούτο νερό τής αγάπης.
Ρήγμα γαλήνης, ρήγμα περισυλλογής
τό τμήμα των υδάτων, που όρητικό
τό κατ' άρχάς από τό κάδο του Έραστή
ύδροχοείται' και ύδροχοείται
δίχως καν διάλειψη' και όταν οι νύχτες
έρδουν και ό άγρυπνος σε προσμονές
και ό λυτός σ' έντάσεις έρμηγής
αισθάνεται τούς θρόμβους τής άδημονίας του
νά στεφανώνονται με κάποια του προσέγγιση
στά ίχνη του χάους επί τέλους, όταν έρδουν
νύχτες που τό άλαλο σκληρό στοιχείο
για μία στιγμή επί τέλους διαπεράται
τότε άκροάζεται ό μοναχικός δεητής
μέ άκρα εύφροσύνη του καθαρότατα
τά κροταλίματα των κάδων στους άρμούς των,
τις άλυσοίδες που προστρέβονται
γυαλιστερές από νερά,
τόν σαφλασμό τής πηγής που αναβλύζει,
βλέπει νά σπιθιρίσουν τούς άφρούς

και ζει στα νάματα που μέσα τους
ό ίδιος ό Δίας εύφράνθη,
"Άλλά και ίδου ένά σάλαγος
τόσος, και τόσος ρόχθος στα θαμπά πλάτη
νεφέλωμα τής άκοής του και βουητό
θράζει παντού, θαδύτερα μικραίνει
ή όρημ, θαδύτερα έρχεται νά βασιλέψει
τό άριστο μέτρο.
Σταλαγματιά σταλαγματιά
κομβολογάει την προσευχή
έκει που λίγο άπάνθωθε
ό τάραχος μανιάζει.
Σταλαγματιά σταλαγματιά
ή ύγρη ήρεμια βαλτώνει
προσφέροντας του θεού της
τά παιδικά παιχνίδια'
έκει λιμνούλες τά νωχελή
τά ύδάτια κοσμογονούν' φωσφορισμοί
έδώ κ' έκει Ιριδίζουν' και ηηδηχτοί
δυό τρεις ίχθύες έλιόσονται
στήν άπνοια που ό κόμπος
του σταλαγμού μετράει σπανίως
τήν άμετρη ώρα τής αιωνιότητος

(Απόσπασμα)

"ΑΕΤΟΣ,, Α. Ε.

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΣΗ ΤΙΧΩΝΗ

Τελευταίες εκδόσεις

Μ. Καραγάτση: 'Ο Κοζάμ-
πασης του Καστοπόργου.

Στ. Ξεφλουδά: Κύκλος.

Κοσμᾶ Πολίτη: Εγείσα.

Κούρτ Ραϊσνερ: Αιώνια
'Ελλάς.

Γ. Λυδία: 'Από ένα άεροδρο-
μιο.

Γ. Λυγίζου: Νησιώτικη άρ-
χιτεκτονική (β' έκδοση).

*

Τυπώνονται

Α. Κύρου: Νέστρα.

'Η ζωή του Ρέμπραντ (με εικό-
νες).

ΜΑΡΙΑ ΠΕΡ. ΡΑΛΛΗ

ΜΙΑ ΓΑΛΑΖΙΑ ΓΥΝΑΙΚΑ

Κι' ένα άλλο διήγημα

ΑΘΗΝΑ, 1944

ΘΡΑΣΟΥ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗ

"7 ΙΣΤΟΡΙΕΣ,,

Διηγήματα

Κώστας Βάρναλης: Μέ-
σα στην πλούσια έλληνική πεζογρα-
φία τό έργο του Θράσου Καστανά-
κη κατέχει μιάν από τις πρώτες θέ-
σεις. Τό διακρίνει όφρα προσωπικό,
χιοίμορ, παρατηρητικότητα και με-
γάλη ψυχογραφική και παραστατική
δύναμη, που μάς δίνουε ανθρώπους
πραγματικούς μέσα σ' έναν κόσμο
άληθινό.

Στράτης Μυριβήλης: Χωρίς άλλο ό Καστανάκης είνε ό
πιο έξυπνος συγγραφέας μας. Είναι
άπίστευτο τό πόσο άστέρυτο είναι
αυτό τό μπριό και τό χάζι που χαρ-
κτηρίζει τό γράψιμο του.

Κ. Καοθαϊός: 'Ο Καστανάκης
έχει σελίδες που στέκουε δίπλα στις
πιο περίφημες τής παγκόσμιας λογο-
τεχνίας.

'Ηλίας Βενέζης: 'Ο Καστα-
νάκης είναι ό πρώτος τής νεοελλη-
νικής λογοτεχνίας που έζησε και
μπόρεσε νά εκφράσει τούς νέους και-
ρούς που φάσηξαν στην παγκόσμια
λογοτεχνία άμέσως μετά τον πόλεμο.
Τό έργο του είναι πλημμυρισμένο από
τό πάθος για τή ζωή, για τούς άν-
θρώπους και για τήν 'Ελλάδα.

**ΘΕΑΤΡΟ - ΘΙΑΣΟΣ
ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ**

(Θέατρο «Κεντρικό»)

Σύμπραξη : ΑΙΜ. ΒΕΑΚΗ

'Από τό Σάββατο 21 δ'βρίου

"ΘΥΕΛΛΑ,,

— Τό Δράμα τής Κατοχής —

Του άκαδημαϊκού ΣΠ. ΜΕΛΑ

ΘΕΑΤΡΟ "ΠΑΝΘΕΟ,,

ΜΑΙΡΗ ΑΡΩΝΗ-Δ. ΧΟΡΝ

Καλλιτεχνικός Διτής. Θ. ΑΡΩΝΗΣ

Συνεχίζεται ή έπιτυχία μας

Ν. ΤΣΙΦΟΡΟΥ

Η ΠΗΛΑΚΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΗΛΙΘΙΩΝ

Τρίπραχτη Κομωδία

'Εντός όλίγων ήμερών

ΑΡΩΝΗ, ΜΑΝΩΛΙΑΗ, ΧΟΡΝ

Σύμπραξη : ΘΕΟΔ. ΑΡΩΝΗ

ΚΑΙ Ο ΧΡΙΣΤ. ΜΕΖΕΡ

**ΘΕΑΤΡΟ "ΑΛΙΚΗΣ,,
ΚΩΣΤΑ ΜΟΥΣΟΥΡΗ**

*

Τετάρτη 25 'Οκτωβρίου

Α. ΕΥΑΓΓΕΛΙΑΗ - ΑΑ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

ΧΙΔ'Ι ΧΙΤΛΕΡ

Τρίπραχτη 'Επιθεώρηση

Π Ρ Ω Τ Η

ΟΙΩΝΟΙ

ΑΠ' ΤΗΝ κλεισούρα είπα να θυγώ τη δασωμένη, που γιά καλά νύχτα προχωρημένη μ' έχει συντύχει· δέ λογάρισα τις ώρες κ' έτσι ξεστόχασα, δηλ ή δόξα του μεσημεριού, πώς κατακάλλισε στο δείλι, και το δείλι μ' έμπασε δίχως να τ' ονώσω στις όρδιες πόρτες τής νυχτός.

Πώς μου ξεφύγαν τά τόσα νοήματα που μουγεννεφον οι οίωνοι, γιά να μην έμπαίνα έτσι άργά στο βύθος, τις ώρες που θεριέθανε φωτιές στη δύση, και τά στεφάνια πλέχανε οι σωροί τά ρόδα και συνταιριάζανε τά νέφια φλογερές μορφές.

Κόρωνε τότε μέσα μου μιά γόησσα άποθυμιά νάν τους θυρήσω τó ξεφύλλισμα ως τó πέλος. Έκοστικός, στή ρίζα ένου πλατάνου, που οι άνέμοι δηλ τή φυλλωσιά του μελωδοούσαν, έβλεπα να θυθάει γιά μένα ό ήλιος, ένώ τά ούράνια δλο και δυνατότερα πυρπολούντο.

Κ' ήρθανε ομήνος τή πουλιά, μου συννεφιάσαν τά δάμπη, τις άνταυγίες και τόν άέρα σ' ένα χορό τους τόσο μανιασμένο και σ' ένα φτεροκόπημα τόσο πυκνό, χιλια πιστά και μάγια λές τήχαν ποτήσει. Όλη ή μελέτη μου στράφηκε πρός αυτά.

Δέν ήταν οιωπηλά· φέλνανε όμάδι με τή θιασύνη του έφημερου τους πόθου· κ' ένώ ή σκεπή τους μ' άγγιζε άμα όρμουσαν, ζάφνου ύψωθηκαν, ύψωθηκαν, σε ύψωμό που μου έπασχε τó θλέμμα ν' άκλουθήσω.

Έννοιωσα τότε, πώς κυνήγαι τó άστρον ό πόθος τους, τής μέρας, που δουτούσε και άνυψωνόνταν να του πούν τó χαίρε, πριν πέσουν σκιές θρειές και αλλάξει ή πλάση. Σε λίγο, ξαναγύρισαν, δλο τó σμήνος, και καταδούξαν τή χαρά πολυ κοντά μου.

Σε λίγο κατοικήθη του πλατάνου όλη ή άπεραντωσύνη και οηγάσαν

ΕΝΑ ΑΝΕΚΔΟΤΟ

Η ΑΓΩΝΙΑ ΔΙΗΓΗΜΑ

(ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΠΟΥ ΒΡΕΘΗΚΕ ΣΕ ΜΙΑ ΠΑΛΙΑ ΚΑΣΕΛΑ)

Σ ΗΜΕΡΑ κλείνουν δέκα χρόνια—δέκα χρόνια, άκριβως—άπ' τόν καιρό που άρχισε αυτή ή άγωνία... Δέν θυμάμαι να την είχα πιά μπροστά! Σήμερα κλείνουν δέκα χρόνια, άκριβώς άπ' τόν καιρό που κάτσαμε σ' αυτό τó σπίτι,—κι' άρχισε αυτή ή άγωνία, που ώρα με την ώρα μεγαλώνει. Στην άρχή, δέν ήταν παρά σάν ένα σύννεφο, μακρυνό και μαύρο, στον όρίζοντα, ένα σημάδι μακρυνό κι' άνησυχαστικό, καθώς τά μαύρα σύννεφα, που φαίνονται στη θάλασσα, εϊδοποιητικά κάποιου κινδύνου, που μένει κάπως άφαντος, άκόμα, άλλά που δλο και σιμώνει, και σιμώνει... Δέκα χρόνια, άκριβώς, που κάτσαμε σ' αυτό τó σπίτι, μαζί με τόν πατέρα, τή μητέρα μου, τήν άδερφή μου, και τά δυό άδέρφια μου. Δέκα χρόνια, άκριβώς, που ζώ μ' αυτή τή μαύρη άγωνία, που μου θανατώνει τή ψυχή, και που μέ κάνει να τινάζουμαι, τή νύχτα, στο κρεβάτι, σάν ένας άνυπόφορος βραχνάς... Θυμάμαι, τó πρώτο πρώτο της σημάδι φανερώθηκε στο τελευταίο σπίτι στη γωνία. Ήταν ένα βράδι χειμωνιάτικο, έβρεχε λεπτά και σιγανά! Είδα κάποιους ανθρώπους να κολλάνε, στην πόρτα, τά νκρώσιμ' άγγελτήρια. Τούς είδ' άπ' τó παράθυρό μου

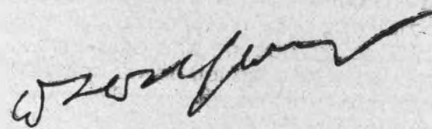
με τόν καιρόν οι έσχατοι ψίθυροι πουλιών, ένώ μιά τέφρα, δλο τά ρόδα, και μιά άθάλη, δλες έκέτινες οι φωτιές είχανε γίνει Παρακαλεστικά μούλεγε: «Μεΐνε» ό ψίθυρος ταυ δέντρου μου, οι πνοές τών πουλιών. «Μεΐνε, να ίδεις τó πρώτο άστέρι, πόσο ώρα τ'ά δισοδεχθεί, σε πράον άνασαθμό »τó δειλιγ' και δ' άνάψουμε ύστερα μαζί »ένα ένα κι' άλλα άστέρια, ως με να κρούσει »εύλογημένη ή ώρα τής φωτοχυσίας, »να λαμπαδιάσουνε με μιάς δλο τά έλέη, »έπάνω στο στερέωμα τ' ούρανου, και κάτω, »στα θάδη του είναι μας, οι λάλοι άστειρισμοί.

»Μεΐνε, και δά σου άντλήσω μεσ' στό μάκρη »τής άθυσοος τής νύχτας τó φεγγάρι, »με κόπο και με μόχτο, νάν τó ίδεις, »νά τού μιλήσεις, να σου μιλήσει »γιά έρωτες παραδεισίους κ' εύφραντικούς.

»Ότι είναι κόπος τής ψυχής, σά μεταλάβεις »τούτο τó πλούτος τής άγίας νυχτός, »άνασαπός δά γίνει, κατασίγηση δά γίνει, δρόσο »δά γίνει και τó πλήρωμα τών πάντων και ζαλάφρωση.»

Πώς τά ξεστόχησα, τά σοφά λόγια. Τó ραδί μου πήρα στο χέρι, σάν κουφός και άνίδεος, και τράβηξα τόν άθλιο δρόμο ό έρμος, άφίνοντας ζωπίσω μου τά τίμια δώρα. Και, να πώς θρεέθηκα μεσ' τήν κλεισούρα τή δασωμένη χάνοντας τ' άστέρια, χάνοντας τή σελήνη, χάνοντας τις αύρες και τήν άγάπη.

(1944 Σαρπ-καστή)

έπειτα πάλι μιά γρηούλα, με τ' άσπρα της τά κάτασπρα μαλλιά, κι' ή μάνα τής άντικρυνής μοδίστρας, κι' ό πατέρας του κατοπινου σπιτιού. Ένας κόσμος έφευγε γιά πάντα,—έφευγε με τά βλέφαρα κλειστά,— έφευγε γιά να μη ξαναγυρίση... Ό θάνατος, ό θάνατος, ό θάνατος είχε φανερωθή στη γειτονιά, και σημάδευε τά σπίτια ένα—ένα. Δέν πήγαινε γρημμή με τή σειρά,—άλλά χτυπούσε, πόν' έδω και πόν' έκει... .

Στά πέντε χρόνια μέσα, όλα τά σπίτια του άπάνω δρόμου, είχαν, δλο, μαυροφορηθή. Τώρα άρχιζαν, άργά του κάτω δρόμου. Πότε κοντά και πότε μακριά, πότε στα ψηλά, μεγάλη σπίτια, και ποτε στα χαμόσπια και τις βαθειές αυλές, ό θάνατος έρχόταν, κάποιον βράδι, κι' έπαυρινε κάποιον, μεσ' στα σκοτεινά. άπλώνοντας τó χέρι του στην τύχη, θάλελες έτσι, δίχως να διαλέγη,—έπαυρινε κάποιον, κι' έφευγε, μαζί, στό σκοτεινά, σάν ένας κλέφτης, που πατέι στις μύτες τών ποδιών, σάν ένας κλέφτης, που δέν θέλει ν' άκουστή, κι' έρχεται νύχτα, μεσ' στα σκοτεινά με τά δάχτυλά του τεντωμένα, κάτι ν' άρπάξη, και να φύγη πάλι... .

Κι' αυτό τó πράμα βάσταξε, δέν ξέρω πόσα χρόνια... Πολλές φορές, τήν ίδια τήν χρονία, τó ίδιο σπίτι, δυό φορές, ντυνότανε στό μαύρα. Κι' οι μπερντέδες ταχτικά, κυμάτιζαν στις πόρτες, και τά χαρτιά, με τó μαύρο περιθώριο, γέμιζαν τούς διπλανούς τούς τοίχους, κι' έπειτα ξεθώριαζαν, στον ήλιο, στη βροχή, ώσπου να κολληθούν, άπάνω φρέσκα... . Ό θάνατος πολιορκεί τó σπίτι μου, τó πλησιάζει, άπ' δλες τις μεριές. Πολλές φορές, σχεδόν που έφτασε στην πόρτα. Κι' ή καρδιά μου έτρεμε, πώς έτρεμε... Κι' έπειτα, πάλι, σάν να μετανόησε,—ή, πιά καλά, σά νάπαίξει μαζί μου, ποιός τó ζάίρει; νάπαίξει με τόν τρόπο μου και με τήν άγωνία μου,—πηδούσε, πάλι, μακριά, εϊτ' έκανε πώς έφευγε! Μας προσπερνούσε, σα νάθελε να παίξη, με τήν άγωνία της καρδιάς μου... .

Όλα τά σπίτια γύρω, στό δέκα αυτά χρόνια, δλο, σημαδεύτηκαν άπό τó πέρασμά του. Δέν έχει μείνει παρά τó δικό μου,—κι' άλλο ένα. στον άπάνω δρόμο, άκριβώς στην τελευταία τή γωνία...Κι' ένα βράδι, που γυρνούσε μόνος, στο σηπτάκι του άπάνω δρόμου, άκριβώς στην τελευταία τή γωνία, είδα ένα τζάμι φωτισμένο. Δέν ήταν, δά, τó φως τó σταθερό, τó χαρούμενο τó φως μιάς άγρυπνιάς, άφιερωμένης στη μελέτη. Ήταν ένα φως κιτρινωπό, ένα φως κιτρινωπό, μουντό και φοβισμένο,—τό φως που συντροφεύει τούς νεκρούς, τήν τελευταία νύχτα του θανάτου, προτού νά ρθ ή νεκροφόρα να τούς πάρη... Η καρδιά μου τó γνώρισε άμέσως! Ήταν τó φως τής θλιβερής λαμπάδας, που τρεμοπαίζει, γύρω στους νεκρούς, συντροφεύοντας τήν τελευταία νύχτα, που περιούν, άκόμα, έξω άπό τó χωμα,—ή τελευταία λάμψη, που φωτίζει τά χλωμά χαρακτηριστικά τους, λίγο πριν άρχίσουν να σκορπάνε, μεσ' στη σαπίλα του κοιμητηριού,— τó κερί, που στέκεται θλιμμένο, στο πλευρό τους, κοντά στα σταυρωμένα τους τά χέρια, και που θυμίζει τά βουβά τά κυπαρίσσια, που θά τόν συντροφεύουν άπό αύριο... Κάποιος ήταν πεθαμένος, μεσ' στό σπίτι,—τό τελευταίο, πριν άπ' τó δικό μου.

Ρίγησα δλος, κι' έτρεξα και μπήκα μεσ' τήν πόρτα μου! Έπιασα τó κεφάλι με τά χέρια. Ένωθα, πάλι, τή μεγάλη άγωνία, που εξαφνικά ζυπνούσε στην καρδιά μου... Ένωθα τά βαθειά τά δάχτυλά της, μπηγμένα, πάλι, μεσ' στα σωθικά μου, και τόν κρύο τó φριχτό της τόν ιδρώτα στο μέτωπό μου, και στις ρίζες τών μαλλιών μου... . Έ, τώρα τέλειωσαν τά ψέματα,—τό ξαίρω: κάποιον βράδυ θά φανή και στό δικό μας σπίτι! Άλλά ποιόν θά πάρη, άπό μας,—ποιόν θά πάρη Θε μου, πρώτον άπό μας.

Ό πατέρας μου έχει γεράσει πιά—άνεβαίνει δύσκολα στη σκάλα. Τά μάτια του κοιτάνε κουρασμένα. Όρες—ώρες φέρνει τó χέρι στην καρδιά του. Δίχως άλλο, κάπου υποφέρει. Τά μάτια του δέν βλέπουν

καθάρá. Κάποτε, δέν γνωρίζει τούς ανθρώπους, παίρνει, κάποτε τόν ένα γιά τόν άλλο. Κι' όταν κοιμάται,—τόν κοιτώ πολλές φορές—, τó στήθος του σά ν' άνασαίνει δύσκολα... Να είν' αυτός σημαδεμένος, τάχα,—να είν' αυτός, ό πρώτος που θά φύγη;... . Κι' ή μητέρα, που άρρώστησε βαριά, τó φειδών χειμώνα; Τής έχει μείνει ένας βήχας, Θε μου,—ένας βήχας, πνιγμένος και βαθός... . Κάποτε μιλάει μοναχή της. Κι' ή άδερφούλα μου, είναι τόσο χλωμή: τά μάτια της, που τά στυλώνει, κάποτε, στό βάθη τ' ούρανου,—και που κρατάνε τó γαλάζιο του τόχρωμα—, κοιτάνε τόσο φλογερά τόν ούρανό... . Να είν' αυτή, που θά μας φύγη πρώτη; Αυτή θάναί, αυτή θάναί, δίχως άλλο! Τά μάτια της έχουν ένα πάθος, μιά τέτοια πυρετώδη νοσταλγία, καθώς κοιτούν τά βάθη τού ούρανου,— σά να περιμένουν κάποιον μήνυμα, κάποιον μεγάλο χέρι, να τούς γνώψη! Ναι, ή άδερφούλα μου, αυτή θά φύγη πρώτη! Τό βλέπω μεσ' στό μάτια της, μεσ' στό χαμόγελό της, που ώρες—ώρες, είναι τόσο λυπημένο... .

Μονάχα ό μεγάλος άδερφός μου φαίνεται γερός και υνατός. Δέν θυμάμαι, καν ν' άρρώστησε ποτέ του. Άλλά ποιός τó ζάίρει; Κι' ό μικρός, με τó λιγνό τó πρόσωπο, τó τρελλό παιδο, που κάνει άταξίες... . Κάθε φορά που βγαίνουμε περίπατο μαζί, τόν χάνω άπό δίπλα μου, σχεδόν κάθε στιγμή: τρέχει μεσ' σ' αυτοκίνητα, δέν νοιάζεται γιά τίποτα! Η καρδιά μου τρέμει, τρέμει... . Τέλειωσαν τά ψέματα, ό θάνατος θά ρθ! Είναι κρυμμένος, και παραμονεύει. Περιμένει τή στιγμή που δέν θά τόν προσέχουμε,—κάποια στιγμή που θά μαστε σκυφτοί κι' άφαιρεμένοι,— να μας δώση κατακέφαλα τó χτύπημα. τή στιγμή που δέν θά τόν προσέχουμε, τή στιγμή που θάμιασε πιά ή σούχοι, και μήτε καν θά τόν συλλογίζομαστε! Περιμένει να γυρίσουμε τά μάτια, γιά να μας τή φέρη πιά καλά... . Όλο τά σπίτια νύθηκαν στό μαύρα, τένα κατόπισ' άλλο, στη σειρά. Τό δικό μας έμεινε μονάχα. Άλλά, κι' αυτό, δέν θά μείνη γιά πολυ. Κι' ή καρδιά μου τρέμει, τρέμει, τρέμει... .

Κι' άπορώ με τούς άλλους τούς ανθρώπους, που ένω ό θάνατος, άλύγιτος κι' άλύπητος, περνάει κάθε μέρα, στο πλευρό τους, εκείνοι κάνουν σάν να μην τόν βλέπουν... . Η μήπως και, σ' άλήθεια, δέν τόν βλέπουν; Κι' όμως είναι τόσο φανερός, τόσο λίγο τόν νοιάζει να κρυφτή, που ζήτημα, σε μιά βδομάδα μέσα, κάποιον σπίτι να μη ντυθή στό μαύρα... . Κάθε βράδυ τόν βλέπω στό δειρό μου,—κάθε στιγμή, άρπάζω κάπου τή σκιά του. Κι' ό ίσκιος του άπλώνεται στό σπίτι. Έχει ξεκινήσει άπό χρόνια κι' όλο σιμώνει, σίγουρα κι' άργά. Δέν βιάζεται να ρθ,— αυτό τó ξαίρω. Κάνει πώς μας έχει λησμονήσει, και μάλιστα πώς έχω στο μυαλό του, και περιμένει, μόνο, τή στιγμή, τήν κατάλληλη στιγμή, γιά να χτυπήση... . Άύριο, σήμερα,—ποιός ζάίρει;—, θά φανή. Ίσως να νοιώθει πώς τόν έχω καταλάβει,—ίσως, άκόμα, και να τ'έχει καταλάβει, πόσο τόν φοβάμαι μυστικά,— και παίξει ίσως, με τήν άγωνία μου, καθώς ή γάτα με τόν ποντικό... . Ίσως, όμως, και να μη νιώθει τίποτε, και να βαδίξη έντελώς στην τύχη, χωρίς να σημαδεύη ποιόν θά πάρη... .

Κι' ή καρδιά μου τρέμει, τρέμει, τρέμει! Η άγωνία μου ρημάζει τήν καρδιά... . Όμως, αυτό δέν πρέπει δέν βαστάζει, δέν μπορεί να βαστάξη πιά πολυ... . Με μιά τέτοια άγωνία στην καρδιά, μ' ένα τέτοιο άκόμητο σαράκι, που κάθε μέρα μ' άφανίζει, μ' άφανίζει,—ίσως κάποιον βράδι,—ποιός τó ζάίρει;—, γιά να γλυτώσω άπ' τήν άγωνία, να βγάνω τó πιστόλι,—κι' άκουμπώντας το στη δόλια μου καρδιά... .

(Έδω σταματάει τó χειρόγραφο)

† ΝΑΠΟΙΕΩΝ ΛΑΠΑΘΙΩΤΗΣ

εδιόβαζα κι' αυτές για τὰ «κοινωνικά» τους, και μόνο τὸν «'Αγώνα», ὄργανο τοῦ γέρου Κ. Λομπάρδου, για τὰ θαυμάσια κύρια άρθρα ποῦ ἔγραφε ἑκτάκτως ὁ ἴδιος, και πάντα σκεδὸν στὴ δημοτικὴ. Ἀγόραζε ἀκόμα, θυμάμαι, και μιά λιγότερη, ἑβδομαδιαία, σατυρική ἐφημεριδούλα, τὸ «Μπαμπάκι», ποῦ τὴν ἔγραφε ὁ ποιητὴς Δ. Ἠλιακόπουλος, και τὴν εἰκονογραφοῦσε ὁ σκιτσογράφος Δ. Ἰγὼρ. Στὸ «Μπαμπάκι», τὸ κείμενο ἦταν τυπωμένο οἱ εἰκόνες ὁμως γίνονταν με... πολυγράφοι, κι' ἀπ' αὐτὸ μπορεί κανένας να συμπεράνει πόσο λίγα ἀντίτυπα κυκλοφοῦσαν...

Ἰγὼρ ἀπὸ τρία χρόνια ζακυνθινὴς ζωῆς, ἡ «Κόρινθα» με τὸν Χρήστο Χιώτη, τὸ τυπογραφεῖο του και ἰτὴν οἰκονομία του, μετανάστευσε, για νὰ συνεχίσει τὴν ἔκδοσή της στὴν Ἀθήνα. Στὴν πατρίδα μας Ζακύνθο, τὸ στάδιο ἔμειν' ἐλεύθερο γι' ἄλλα περιοδικά.

Ποῦ ἔμειναι, κατὰ τὸ 1882, ὅταν ἐγὼ ἤμουν στὴν Γ' τοῦ Γυμνασίου και δὲν ἤθελα παρὰ ἓνα χρόνο για νὰ κολοουθῶ τὴν «Κόρινθα» στὴν Ἀθήνα, ὁ ποιητὴς Διονύσιος Ἠλιακόπουλος — αὐτὸς ποῦ ἔδωκε για ἓνα φεγγάρι και τὸ σατυρικὸ «Μπαμπάκι» — ἴδρυσε ἓνα πολὺ σοβαρὸ περιοδικὸ, τὴν «Ἐπιθεώρηση». Πῶς τὸ θυμοῦμαι! Σὲ μικρὸ σκῆμα — τὸ μισὸ σκεδὸν τῶν παλιῶν περιοδικῶν — ἀλλὰ με πολλὰς σελιδες και σεμνὰ καφετὺ ἐξώφυλλα, δημοσίευσε ποιήματα, διηγήματα και μελέτες τῶν γνωστῶν ζακυνθινῶν λογίων, κι' ἄλλων ἀκόμα ποῦ πρώτη φορὰ ἐφανίζονταν και στὰ γράμματα, ὅπως ὁ ἑξοχος ἐκείνος καθηγητὴς τῶν φυσικομαθηματικῶν στὸ Γυμνάσιό μας Σπυρίδων Μαρῖνος, ποῦ τὸσας ὄψεις ἔχω ἀπ' αὐτὸν ἀναμνήσεις. (Τὸν ἄλλο χρόνο, ὁ Μαρῖνος, ἀφοῦ παντρεύτηκε με τὴ μοναχοκόρη τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου Νικολάου Κατραμῆ, μετετέθηκε στὴν Κέρκυρα ἀλλὰ οἱ Κερκυραῖοι δὲν τὸν ἄφρασαν πιά νὰ φύγῃ ἐκεῖ ἐδίδαζε ὡς τὰ θαυὰ χρόνια.) Στὴν «Ἐπιθεώρηση» πρωτοφάνηκε κι' ὁ πολὺς κατόπι Διονύσιος Κουλουμπαρδὸς, ὁ ἐκκεντρικὸς Ζακυνθινὸς, ὁ φίλος τοῦ Παύλου Νιρβάνα, μαθητὴς τότε τῆς Δ' τοῦ Γυμνασίου. Μόνο δὺο μικρὰ πεζογραφήματα δημοσίευσε ἀπὸ βραχυλῆς περιοδικὸ τοῦ Ἠλιακόπουλου, ποῦ ἔκαμαν ὁμως μεγάλη ἐντύπωση για τὴν πρωτοτυπία τους. Στὸ πρῶτο («Λέξεις») ἰσχυρίζοταν πῶς τὸ καινούργιο ὄνομα, ποῦ πολλὰς φορὲς χαρακτηρίζει τὸ ἴδιο πρᾶγμα, με τὸ παλιὸ, ἐμπνέεται κι' ἐξεγείρει τὸ πλῆθος σὰ νὰ ἐκκαταστήσει και καινούργιο πρᾶγμα και τελειώνει με τὸ παραδειγμα τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ποῦ ὄσο ὄνομαζόταν στρατηγός, ἀρχηγός, ὑπάτος, τὸ πλῆθος τὸν ἐλάτρευε, ἀλλ' ὄσο ὄνομαζόθηκε αὐτοκράτορας, ἰμπεράτορ, τότε μόνο τὸ πλῆθος εἶδε σ' αὐτὸν ἓνα τύραννο και τὸν κατέσφαξε. Τὸ δεύτερο καὶ ζωῶφιλο, καλὸ τὸν κόσμο για νὰ ἀσπῆ μιά πετολούδα ποῦ κινδύνευε νὰ πνιγῆ σὲ μιά δεξαμενὴ κι' ὅταν τὸ κατορθώνη, τρυπᾷ με μιά καρφίτσα τὴν πετολούδα και τὴν καρφώνει στὸν τοίχο!

Τὸν ἄλλο χρόνο, τελειώσα τὸ Γυμνάσιο κι' ἦρθα στὴν Ἀθήνα νὰ σπουδᾶσω φυσικομαθηματικά. Στὴ Ζακύνθο δὲν πῆγαίνα πιά παρὰ τὰ καλοκαίρια. Παρακολουθοῦσα ὁμως πάντα τὴν πνευματικὴ τὴς κίνηση κι' εἶχα γι' αὐτὴ τὸ πῶτο φύλλάδιο τῆς «Κυψέλης», τοῦ καινούργιου ζακυνθινῶν περιοδικῶν, ποῦ εἶχε διαδεχθεῖ τὴν «Ἐπιθεώρηση». Αὐτὸ τὸ ἴδρυσε ἓνας «ξένος» καθηγητὴς τοῦ Γυμνασίου, ὁ Ὄθων Ρέντζος, ποῦ παντρεύτηκε με Ζακυνθινοπούλα, ἔμεινε στὴ Ζακύνθο χρόνια και τὴν ἔκαμε δεύτερη πατρίδα του. Ἡ «Κυψέλη» ὁμως δὲν θεωρήθηκε ἀπὸ τοὺς ντόπιους λογίους (ἀνταξία τῶν παλιῶν ζακυνθινῶν περιοδικῶν). Τὴν ἔδρισκαν πολὺ κατώτερη, τὴν κακολογοῦσαν και τὴν ἐσαυρίζαν. Τὸ καλοκαίρι, ποῦ ξαναπῆγα ἐκεῖ, κυκλοφοροῦσε εἰς θάρος τὴς, ἀπὸ στόμα σὲ στόμα, ἓνα ἐξυπνο ἐπίγραμμα, ἔργο, καθὼς ψιθυρίζοταν, τοῦ περιφημοῦ δικηγόρου Τζωρτζή Καρβελά (ἐνός «ἐγκυκλοπαιδικῶν» ἀνθρώπου, με μεγάλη διβλιοθήκη στὸ ἀρχοντικὸ του, ποῦ δὲν ἔγραφε τίποτα, παρὰ κάπου-κάπου κανένα πολιτικὸ ἀρθρὸ ἀνώνυμο, ἀλλὰ τὰ διάβαζε ὄλα). Δὲν θυμοῦμαι τοὺς πρώτους στίχους τοῦ ἐπιγράμματος στὴν «Κυψέλη». Ἐλεγον ἀπάνω-κάτω τὰ ἑξῆς: «'Αν αὐτὰ ποῦ διαβάζουμε στὸ περιοδικὸ σας, τὰ θνάζετε και

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

ΤΗ ΛΗΘΗ ἡ λήθωσι τοῦ ἡλιοῦ με ἄλιον αἶμα
 Στὸ παραδεισίο κάλεσμα τὸ δέλι ἀναριγεῖ [ραίνει,
 κ' οἱ λογιμοὶ πορεύονται στὴ στροάτα λυτρωμένοι,
 ποῦ γεφυρώνει ἀχνόφωτη τὰ ἀιθέρια με τὴ γῆ.
 Μὰ ἡ νύχτα καθρεφτίζεται στὴν κρουσταλένια λίμνη,
 τὸν ὕπνο τον ἐμπιστεύεται τὸ ὄδο στὴ σιγῆ,
 ὡς τὸν ἀχὸ τὴς σβήνουνε τῶν ἀρχαγγέλων οἱ ὕμνοι,
 ποῦ τὸ ἀρωμά τους τῆς θανῆς γλυκαίνει τὴν πληγῆ.
 Τοὺς παιδεμένους πίνοντας ἡ νύχτα στεναγμούς μου,
 καθὼς κυλᾶνε ἀνάλαφρ' ἀπ' τοῦ πόνου τὶς πτυχῆς,
 πυργώνει με τὸν Ἰσκιου τὴς τοὺς πλάνους στοχασμούς
 και θρέφει τὶς ἐλπίδες μου με χίμαιρων πνοές. [μου
 Μὰ ὡς μίαν ἀσπὴ ἀνιστόρητη κατέβει ἀπ' τὰ ἐπουρά-
 στα ἀιθέρια ροδοπέλαγα ποῦ λάμπει ὁ ἀυγερινός, [για

οἶς ἀπὸ κεί ποῦ θνάζουν κι' οἱ μέλισσες τὸ μέλι,

... και ὄχι ἀπ' τὸ κεφάλι,
 ἀλλάζετε τὸν τίτλο του
 και βάλτε και ρουγυράλι.

Στὴν «Κυψέλη» ὡστόσο τοῦ Ρέντζου, δημοσίευσα κι' ἐγὼ τὸ πρῶτο μου κομμάτι σὲ περιοδικὸ τῆς πατρίδας μου. Ἦταν μιά διάλεξη με θέμα «Νοῦς και Κορδία», ποῦ τὴν εἶχα κάνει τὸν πρῶτο χρόνο τῶν σπουδῶν μου στὴν Ἀθήνα (1883-84), στὸ φοιτητικὸ Σύλλογο ποῦ εἶχαμε ἰ-
 ορῶσει μερικὸι «ἀλόγιοι νέοι» φοιτητές, Μάτερος, Σταματέλλος, Βεριοιώτης, Ραυτόπουλος, Βαλαδάκης, Καραβίας και ἄλλοι. Δὲν θυμοῦμαι τώρα ἀν στὴν «Κυψέλη» δημοσίευσα κατόπι και τίποτ' ἄλλο. Πάντως, και τὸ περιοδικὸ αὐτὸ δὲν ἔζησε παραπάνω ἀπὸ δὺο-τρία χρόνια. Τὸ διαδέχθηκε ὁμως ἓν ἄλλο, πολὺ ἰδιόρρυθμο, πολὺ Ζακυνθινὸ, ὁ «Ποιητικὸς Ἀνθῶν» τοῦ Γιάννη Τσακασιάνου, τοῦ περιφημοῦ κουρέα-ποιητῆ, τοῦ ἴδιου ποῦ ἔδωκε ἄλλοτε και τὸν Τζακύνθιον Ἀνθῶνα. Τὸ νέο περιοδικὸ δὲν δημοσίευσε παρὰ μόνο ποιήματα. Γι' αὐτὸ τὸ εἶπα «πολὺ Ζακυνθινόν». Κάθε του φυλλάδιο ἦταν μικρὴ Ἀνθολογία ντόπιων και ξένων, παλιῶν και νέων ποιητῶν, με καμμιὰ διηγηματικὴ ποίησις στὴν ἀρχή, και με λίγες σελιδες στὸ τέλος, ὅπου δημοσιεύονταν κατὰ συνέχεια οἱ «Ἐπιστολές τοῦ Ἰακώβου Ὀρτις», τὸ γνωστὸ ἐρωτικοπατριωτικὸ μυθιστόρημα τοῦ Οὔγου Ὠσκόλου, μεταφρασμένο ἀπὸ τὸν Γ. Κ. Σφέκα. Πεζὸ τίποτ' ἄλλο. Με τὸν Τσακασιάνου εἶμαστε τότε φίλοι στενοί, κι' ὅταν θριασκίονε στὸ Ζακύνθο, τὸν βοηθοῦσα στὴν ἔκδοσις τοῦ περιοδικῶν του, κάνοντας μαζί του τὶς τυπογραφικὲς διορθώσεις, τὴν κατάρτιση, και γράφοντας κάποτε και τὶς διευθυνοσεῖς τῶν ἀναρτηθεισῶν... Δὲν τὸ θυμῶμαι, ὁ ἀγαπητὸς μου Κ. Ζωρδανῶν τὸ θυμῶσε τελευταία μ' ἓνα άρθρο του «Ὁ Ξενοπούλος ποιητικῶν»: Στὸν «Ποιητικὸν Ἀνθῶνα» τὸν Τσακασιάνου δημοσιεύθηκαν και δὺο-τρία δικά μου ποιήματα, ἐρωτικὰ τῆς κακῆς ὥρας και καθαρευούσας, τὰ μόνα, εὐτυχῶς, ποῦ θύναζονε στὴ ζωῆ μου...

Δὲν θυμοῦμαι τώρα πῶς τὴν τίτλο ἐνός ἄλλου περιοδικῶν ποῦ ἔδωκε τὸν ἴδιο καιρὸ στὴ Ζακύνθο ὁ νεαρὸς καὶ φιλόμοσος Καπονοπῶλης Π. Ἀδοῦρης — ἄλλος ἀπὸ τὸν γινωστὸ συγγραφέα — ὅπου δημοσίευσε κι' ἐγὼ δὺο-τρία πεζογραφήματα. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερο και τὸ μακροβιότερο ἀνάμεσα στὰ Ζακυνθινὰ περιοδικά, και τὰ παλιὰ και τὰ νεώτερα, εἶνε «Ἄλ Μουσαι», ποῦ ἴδρυσε λίγο ἄργότερα (1892) ὁ ιστοριοδίφης Λεωνίδας Χ. Ζώνης, περιοδικὸ ποῦ ζῆ ὡς σήμερα κι' ἀποτελεῖ ὄλακερη ἱστορικὴ, λογοτεχνικὴ, φιλολογικὴ, ἐγκυκλοπαιδικὴ και ἐπισπασογραφικὴ διβλιοθήκη. Παράρτημα τῶν «Μουσῶν» εἶνε και τὸ πολυτόμο ἐκείνο «Ἱστορικὸν Λεξικὸν τῶν Ζακύνθων», λέξη, γερμοσία, μῦθος, θρύλλο, λαϊκὸ τραγούδι, γεωγραφικὸ ἢ οἰκογενειακὸ ὄνομα, βιογραφία Ζακυνθινῶν ποῦ διέπρεφε σ' ὄλους τοὺς κλάδους και σ' ὄλους τοὺς αἰῶνες — και γι' αὐτὸ τὸ ὄνομασα κάποτε «τὸ Λεξικὸ μου». Πράγματι, ὅποιος διαβάσει τὰ Ζακυνθινὰ μου μυθιστορήματα και διηγήματα, στὸ Λεξικὸ τοῦ Ζῶνῆ μπορεί νὰ ἔρ-
 σκει τὴ λύση κάθε του ἀπορίας. Τὸ κακὸ εἶνε ποῦ ἡ πρώτη του ἔκδοσις, σὲ λίγα ἀντίτυπα, ἔχει ἐξαντληθεῖ, και δεύτερη δὲν κατορθώθηκε ὡς ὄμα νὰ γίνῃ Ἄλλὰ τὸ ἐλπίζουμε.

Ἀπὸ τὸ 1892 ἐγκαταστάθηκα στὴν Ἀθήνα ὀριστικὰ και μόνο ἀραία και ποῦ πῆγαίνα στὴν πατρίδα μου. Σιγά-σιγά ἔπαθα κι' ὄλωσιδίου νὰ πηγαίνω. Ἐταῖ δὲν ἐγνώρισα «ἀπὸ κοντὰ» και τὰ Ζακυνθινὰ περιοδικὰ ποῦ φάνηκαν μετὰ τὸν «Ποιητικὸν Ἀνθῶνα» και ποῦ δὲν ἀποτελοῦν για μένα παλιὲς ἀναμνήσεις. Οἱ ἀναμνήσεις μου, ἀπὸ τὸτε, εἶναι τὰ περιοδικὰ τῆς Ἀθήνας, ἀπὸ τὴν «Κόρινθα» και τὰ «Ἐκλεκτὰ Μυθιστορήματα» τοῦ Χρήστου Χιώτη — ποῦ στάθηκε κι' ὁ πρῶτος μου ἐκδότης — ὡς τὴ «Νόεσ Ἐστία», ποῦ ἴδρυσσε τὸ 1927. Πόσα εἶναι! «Ἐστία», «Ἐδδομάς», «Θύρων», «Παρνασσός», «Ἀττικὸν Μοῦσεῖον», «Τέχνη», «Πανοθήνα» και καθέτις. Ἀλλὰ οἱ ἀναμνήσεις ποῦ διατρωῶ ἀπ' αὐτὰ δὲν ἔχουν τόσο α' αὐτὸ τὸ ἀρθρο.

Γ. Ξενοπούλος

θὰ μαγαθοῦν τῶν ἀσάρχων ἐλπίδων τὰ στεφάνια
 κι' οἱ πύργοι τῶν ὄνειρων μου θὰ ἐρειπωθοῦν στὸ φῶς.

ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙΑ

ΜΥΡΟ ἀπ' τὸ οὐράνιο ἀνθόνερο στὸ νοτισμένο ἀ-
 κι' ἀχινολόβα ἡ γῆς, [γέρα
 πέρα ἀπ' τὴν κόμη τὴ χρυσῆ, στὸ φῶς κι' ἀκόμα
 σιτὸς θόλους τῆς ἀσπῆς. [πέρα

Ὅπως ὁμοῦσαν, χείμαρρος, τοῦ ἀπείρου μες στὰ
 πνοὲς ἐθωδιαστῆς, [στήθη
 σὰ νὰ κρατοῦσα, ὀλόγυμνος, τῶν ἀστεριῶν τὰ πλήθη
 σιτὶς φοῦχτες τὶς κλειστῆς.

Κ' ἐπινε ἀχόροταγα ἡ ψυχὴ, στοῦ πόθου τὴν ἀόμοια,
 τ' ἀθάνατο νερό,
 τὰ βλέφαρα ὡς ἐκαμάτα, μες στὴ φωτοπλημμύρα,
 τῆς νύχτας τὸ φτερό. Ο.Α. Κ. ΞΕΑΡΧΑΚΗΣ

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ ΜΥΣΤΙΚΟ ΕΠΙΝΙΚΙΟ

ΟΡΘΟΙ στὴν ἄκρια τῆς ταράτσας, ἀκούγανε οἱ καλογέροι τὸ κανονίδι. Πόλεμος ἦτανε και τότε. Μπορεῖ και νὰ χτυπιόνταν οἱ κουρσέροι. Ὁ ἥλιος τοῦ Νοέμβρη ἔριχνε βαρὺ τὸ χρυσάφι του στὴν ἀπανεμία τοῦ πελάγου, τᾶφνε νὰ βουλάει σιγά σιγά, γεμίζοντας τοὺς ἀπατους βυθούς ξανθὰ κυματόκια — ἀρνία ποῦ ἀρμυρίζουσε, σὲ μαῦρες σπηλιές και βροσκοτόπια.

Τὸ κανονίδι, πότε σὰν κούφιος ἀντίλαλος, πότε σὰν κεραυνοῦ καυχὴ ὄσα ὄργη, ἔφτανε ἀπ' τὴν καμάρα τοῦ μακρουνοῦ ὀρίζοντα. μὰ τίποτα δὲν ἔβλεπε, τίποτα ἔξω ἀπὸ καπνὸ. Κι' ὁ καπνὸς πλάταινε, γινότανε σκοτεινὰ στὸ νοῦ, σκοτεινὰ μπρός ἀπ' τὸν ἥλιο, ποῦ δίψαγε νὰ θρο-
 νιάσει τὸ καλοκαίρι στῆς Γῆς τὸν κόρφο, Νοέμβρη μήνα. Πηχτὸς ὁ καπνὸς ποῦ βγαίνει ἀπ' τῶν κανονίων τὰ στόματα. Πηχτὸ τὸ μῖσος τῶν μακρυνῶν, ἐρχότανε και χτύπαγε τὸ βράχο τοῦ μοναστηρίου, πετιόταν κι' ἔβαφε ὄλομαυρα τα τελῆα τῆς ταράτσας.

— Γιατί Χριστέ μου; Χίλια τόσα χρόνια ἔπειτ' ἀπ' τὴν Ἄνγια Σου σὲ τούτη τὴν ἀθλία σφαῖρα; ἔπειτ' ἀπ' τὴν ἀγάπη Σου;

— Γιατί;

— Γιατί;

Τὸ δικὸ του μυαλὸ ρῶταγε κόθε καλόγερος, τὴ δικά του ψυχὴ Ἢταν ἓνα μοναστήρι. ποῦ βασιλὰ τίμαγε τὴν Ἀρετὴ τῆς Σιωπῆς.

Ὁ Νήφων, ἐξεκόλλησε ἀπ' τὸ πεζούλι, ἦρθε και κάθισε κατὰχαμα σιτς ζεσταμένες πλάκες.

Τὸ νέο μὰ ἀνανθο κορμὶ του, ἐνε-
 ρνε πάνω ἀπὸ τὸ δίχτυ ποῦ τόχε ἀπλώσει για διόρθωμα. Κελλάρῆς τὸ ἀξίωμα του, και τῆς ψαρικῆς τὰ σὺνεργα στῆ φύλαξη τῆς δικά του. Γερό τὸ μπάλλωμά του.

— ...γερό, ὄσο και δίχως γ ἀ ρ μ ο ς — τοῦ ἡγουμένου γνώμη σὲν ἔκαμε βόλτα νὰ δεῖ τὰ ἔργα τῶν ἀδελφῶν.

Δίχως γάρμος ἀνεβοκατέβαιναν και τούτη τὴν ὥρα τὰ χέρια του ἐνὼ χαραζότανε πεισματάρη ἡ ἐγνοια τῆς δουλειᾶς στὸ τοσοδοῦλι τοῦ πρόσωπο, τὸ γεμᾶτο μαράζι, ἔθανμμα, και ἀραιοσπαρμένο γένη. Πλάτ του, ὁ Ἀλέξιος, ἀδελφός δι-
 πλός του στὸ μπῶτι και τὰ γράμμα-
 τια με τρίδιπλα καθαρῶτα μαλ-
 λιὰ γεμᾶτα νιότη, κόιταγε με βύ-
 θιση τοῦ πέλαγου τὸ φεγγαβολήμα. Τέτοια μέρα, και νὰ τὴν λερώνει τοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχῆ.

Ἄνθρωποι παλεύανε πέρα κεί, και μέσα τους ὁ ἥλιος, ἡ γαλήνη, τοῦ ὀρίζοντα ἡ χρυσάφεια καμάρα, ἦτανε πρᾶματα λησμονημένα. Κάποτε τᾶχανε ἴσως νοιώσει τὴν ὁμορφάδα τους κάποτε θᾶχανε ἀκουμπήσει σιτοῦ καταβιοῦ τὸ κατάρτι ἀγνὸ μέτωπο, ποῦ κλεινε σκέψη ἄβλαβη για τοῦ ἄλλουνοῦ τὴ χαρὰ. Μὰ τώρα, ρομφάνε δροσιὰ ἀπὸ τὸ αἶμα ἀνθρώπου τῆς μαρούτης γεμᾶτοι πηγές, ὄλομαυροί, βουτηγ-

στροφή πρὸς τὰ τεχνάσμα α τοῦ Πουνηροῦ. Καὶ τὰ τεχνάσματα, ἀν φαίνονται πολλά, ἐγὼ τὰ βλέπω, ὡς ἔν Νερά εἶναι, ὅπου ἔρχονται ἀπὸ πηγὴν μίαν και μόνην. Ἐνα βλέπω ἐγὼ ἀντιπρόσωπον τοῦ Σατάν ἐπὶ τῆς γῆς: Τὴν γυναῖκα.

Σάν ἀπ' τὰ φύλλα, σάν ἀπ' τὸ χῶμα, σάν ἀπὸ τῶν καλογερόπουλων τὰ χεῖλη, νὰ βγῆκε κάποιο ἀλαφρὸ ἀναγέλασμα.

Ὁ κῆπος ὅπου βρίσκονταν, θύμιζε ναί, σὰν κῆπος, τὴν ἀμαρτία τῆς Εὔας. Μὰ εἶχε και τριανταφυλλιές, με τὸ Ρόδον τὸ Εὔσομον. Καὶ μίλα-
 γαν τὰ βᾶνια του για τὶς μάρτυρες τὶς δαφνηφόρες. Στὰ νωπὰ δρομάκια του, λές και ξεσηκῶν' ἐσώδια τὸ πέρασμα τῆς μάνας. Τὰ γαρούφυλλα πλέκαν μιάς μακρυνῆς ἀδελφούλας τῆς ζωγραφιά.

Ὁ Ἀλέξιος, παραξενεμένος ἀπὸ τοῦ Νήφωνα τὴ φορά, εἶδε νὰ σηκῶνεται κάποιο καλογεράκι, ποῦ τὰ συντροφή του τὸ κῶιταγαν εὐλαβικά. Ἐσιασε τὰ γυαλιὰ του, μίλησε δίχως νὰ ταραχθεῖ.

— Ὁ μονάζων ἀδελφὲ Νήφων, κατὰ τὴν ταπεινὴν μου ἀντίληψιν ματαιοποιεῖ ἐμμένουν εἰς τὸ ἀγγελικὸν σχῆμα. ἔαν δὲν κατάρθωσει νὰ θεωρήσει τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Σατανᾶ τὸν ὅποιον σὺ ἐμνημόνευ-
 σασ. ὡς μὴ ὑπάρχοντα. Ποῖα ἰσχὺς του: Ποῖα ἡ σημασία του, ἄπαξ και διέβης τοὺς τοίχους αὐτοὺς; Ὅναρ και σκιά.

Σὰ λάστιχο πήδηξε ὁ Νήφωνας, χτυπώντας γάμο τὰ τοῦχια παπούτσι-
 σια του ἤ μιγιά του, ξεμακρυνε ἀπὸ τοὺς σπάγγους τῆς παιδία ς.

— Αἴρεση τὸ λοιπὸν πῆρες τὸ κουράγιο νὰ φτιάξεις ἐσὺ, σὲ τοῦτο δῶ τὸ δικὸ σας τὸ χωριό; Καὶ τὰ μιλιούνια οἱ πατέρες με ὄπλα τους ἀμέτηρητα βιβλία, και οἱ στρατιῆς οἱ καλογέροι ποῦ παλεύουσε με προσευχῆς και μαρτύρια νὰ πνίξουνε τῆς Σάρκας τὸν πειρασμό, βρῆσκονται σὲ πλᾶνη; Δὲν εἶναι στὸ μοναχικὸ προορισμὸ κανόνας τοῦ-
 τος ὁ πόλεμος; Ἄλλοι σὲ ὄποιον πεῖ πὼς τὴν περιφρονεῖ και δὲν τὴν ψηφᾶει τούτη τὴν ἀμαρτία, τὴν ὄλη τῆς Κόλασης. Θὰ τοῦ θρονια-
 στεῖ ἀφέροντα στὴ μέρα και τὴ νύχτα του, στὴ δουλειὰ και τὴν ἀνάπαση του... Ὅναρ και σκιά τὴ λέξ ἐσὺ, τὴν Ἀπώλια με τὰ καταχθόνια τῆς τὰ καμῶματα, με τὰ φτιασίδια και τὰ χαμογῶλια τῆς με τὰ ὑποκριτικὰ τῆς τὰ μάτια ποῦχουσε βεβηλώσει ὡς και τῆς μετάνοιας τὸ δάκρυ!... Ἢσυχὰ σῆκωσε τὸ δεξι φρούδι ὁ νέος.

— Πολὺς ὁ ἄγων ἀδελφὲ Νήφων. Ἐγὼ, ἔαν ἤναπτεν ἐντὸς μου ἡ... ἀνάμνησις τῶν ἐγκοσμίων, τῶσομον... καυστική, ἀντὶ νὰ κατατρίβωμαι εἰς τὸ μῖσος, και ἴσως εἰς τὴν συκοφαντίαν, θὰ ἀπεχώρουσα. Θὰ ἔκαμνα ἐνώπιον τῶν πάντων τὴν ὄμολογίαν: Ἢπατήρην ὡς πρὸς τὴν ὄλο-
 γὴν τοῦ σταδίου μου... Καὶ, θὰ διέβαινα ἔξω!

Ὁ Νήφωνας, ἔσφιξε τὸ πᾶσο του

Μιά ἀμαρτία εἶχε στρώσει στῆ θάλασσα δάφνες, και τράβαγε τοὺς μακρυνούς ἀνθρώπους στὸ χαμό. Ποῖα νᾶτανε;

Τὴν ἀγγιζε ὁ Ἀλέξιος, βάζοντας τὰ δυνατὰ του χέρια πάνω στὴν καρδιά του. Λαχατάρωντας ἔπιανε τὴν φωλιά της. Τὴν ἐνοιῶθε νὰ κάθεται κεί κουλουριασμένη, νὰ δαγκώνει σὲ κάθε τῆς ἐσπῆνμα τῆς ἀσπρῆς ζωῆς του τὰ λουλούδια.

— Ἢ περιφάνεια.

Μὲ τὴ λυσοσασμένη ὀρμη τῆς χυμᾶς νὰ κλέψεις τοῦ ἄλλουνοῦ τὸ φῶς. Δικὴ σου ἡ δόξα ὄλη, τὸ βιός, ἡ χαρὰ. Τυφλωμένος ἀπὸ τοῦ ἐουτοῦ σου τὸ ψεύτικο ἥλιο, ἀπλώνεις τὸ χεῖρι στὴν ἀρπαγῆ, στὸ φόνο. χτί-
 ζεις για τὴν ψυχὴ σου πύρινο λαβύρινθο.

Πάγωσε μιλώντας τὶς νύχτες στὸ Θεό, ὁ Ἀλέξιος.

Ἢτανε φτασμένος ἐκεῖ ποῦ ἀρχι-
 νάει ὁ φόβος μὴ δεῖς ἄλλουνοῦ τὸ κεφάλι, νᾶρχεται ὡς τὸ δικὸ σου τὸν ὄμο, μὴ νοιώσεις ἄλλουνοῦ τὸ τρέξιμο νὰ προσπερνᾶει τὴ σκιά σου.

Καὶ ὄμως πάντα τυπικὰ ἡ ξεομολόγησὶ του. Ψυχρὴ Καὶ ποτὲ του δὲ βγῆκε ἀπὸ αὐτῆ. σέρνοντας ἓνα ἐπιτίμιο.

Μονάχα ὁ Νήφωνας τὸν εἶχε ἀκούσει κάποτε νὰ μιλάει με φλόγα και με δάκρυ για τοῦ χαμοῦ του τὸν τρέμο.

Μὰ ὁ Νήφωνας, δὲ θὰ θυμᾶται. Τὸ χρυσάφι τὸν στοχασμοῦ σου, σὰν τρέχει στῆ ξένη τὴν ἀμαρτία, γίνε-
 νεται βοῦρκος.

Κάποτε τοὺς εἶχανε στείλει τοὺς δυὸ για μιά ὑπόθεση σὲ μοναστήρι ὅπου ἀρετῆ πρώτη λογιοζότανε ἡ λεύτερη μιλιὰ.

— Ἀπὸ αὐτὴν ἔλεγε ὁ ἡγουμένος, πηγάζει ἡ ὀρθὴ γνώμη, ἀπὸ αὐτὴν ἡ Ἀλήθεια.

Τὸ δέιλι, στὸν κῆπο, μαζεῦτηκαν λίγα καλογεράκια γύρω ἀπὸ τὸ Νήφωνα, ρωτώντας τον ποῖα κατὰ τὴν κρίση του ἡ καλὴ Πολιτεία, για τὸ δρόμο τῆς ἀνθρώπινης λύτρωσης. Τὸ ἀνανθο κορμὶ τοῦ Νήφωνα τινάχτηκε ὄλο.

— Μιά ἡ σωτηρία ἀδελφοί. Ἢ ἀπο-

στην κοκκαλιάρικη μέση του, χαμηλά στα πόδια σὰ γιὰ νάποφύγει ἕνα μόνεμα. Καί φώναζε βραχνά τώρα.

— "Οὐ θά διάβαινες. Θά παραδινόσουνα στήν Δαλιδάς τὸ δίχτυ, στοῦ λιονταριοῦ τὰ γαμψώνυχα... Αυτό, θά τὸλεγες τέλος τοῦ ἀγῶνα... προορισμό καί ἐξούωση... Χάος, ἄπειρο χάος μᾶς χωρίζει νεαρέ μου ἀδελφέ..."

'Αγκομαχώντας κάλεσε τὸν 'Αλέξιο, πού εἶχε γυρισμένο τὸ κεφάλι μὲ τὰ δλοκάθαρα μαλλιά, κατὰ τὸ θαρρετὸ καλογεράκι.

— Πῶς 'Αλέξιε;... Πῶς δὲν με συντρέχεις;

— Ἦ ἀναπνοὴ τοῦ βάρυνε.

— Πῶς τόσο ἀδιάφορος γιὰ τὴ σωτηρία ἐνὸς ἀδελφοῦ; Τί τάχα δὲν ἀνέκει σὲ ξένη μὴν;

Τὰ γαλανὰ μάτια τοῦ 'Αλέξιου γέμιζαν πίκρα.

— Τὸν ἀγῶνα. τὸν πρεσβεῶω καί ἐγώ, ἀγαπητὲ Νήφων.

— Ἐμπρὸς λοιπόν.

Τὸν καλοῦσε νὰ πατάξει μὲ τὸν ὠραῖο του λόγο, τὴν ἀσοφίαν καὶ πρὸ χειρὶ θεωρία, τὸν ὄρκειζε νὰ ρίξει τὴ λαμπρὴ ἀξίνα τῆς ἀντίρρησής του, στὴ ρίζα πού θρέφει δλα τ' ἀμαρτωλὰ βλαστήρια.

Καὶ ὁ 'Αλέξιος, καθιστός σ' ἕνα σκαμνὶ μὲ τὸ κορμὶ διπλασμένο, δὲν ἀπάνταγε. Στὴν ἠσυχία τῆς βραδυᾶς, ἀκούγονταν τὸ γουργούρισμα μᾶς βρῦσης, καὶ ἡ σφουριχτὴ ἀνάσα τοῦ Νήφωνα.

'Ο νέος, ἔγνεψε στὰ συντρόφια του, κί' ἔφυγε μαζί τους, στερεώνοντας πάλι τὰ γυαλιά του... Μ' ἐκείνο τὸ φευγιδί, ὅδη τοῦ κελλάρη φούντωσε, λές καὶ δλόκληρο τὸ μοναστήρι του εἶχε πομπευτεῖ στὴ ξένη αὐλή. Πῆγε στὴ γούρνα, δρόσιος μὲ τὶς δύο του χούφτες τὸ μέτωπο — 'Αλέξιε... ἔτοιμοι εἶναι αὐτοί... ἔτοιμοι εἶναι νὰ πανηγυριστοῦν τὴ διαφωνία μας.

'Ο 'Αλέξιος, κούνησε τοὺς ὤμους.

— Δὲ χρειάζεται θυμὸς αὐτὴ τὴν ὠρα Νήφων, χρειάζεται συμπάθεια... 'Ο θυμὸς ἀνακατεῦτηκε μὲ τὸ σάστισμα.

— Συμπάθεια... γιὰ ποῖον;

— Γιὰ ἕναν ἀδελφὸ, πὺ τυραννιέται μ' ἕνα βάσανο, πὺ σκληρὸ, πὺ ἀγριο ἀπ' τὸ δικό σου. Γιὰ μένα!

"Ἔτσι μίλαγε ὁ 'Αλέξιος, στὸ ξένο κῆπο ὅπου φτερούγαι ἡ εὐωδιὰ τῆς ποτισμένης πρασιναῆδας, ὅπου τὸ πελεκητὸ χρυσάφι τῶν ἀστεριῶν γλύστραγε στὸ μαῦρο κρύσταλλο τῆς γούρνας καὶ ὅπου τῆς μοναστηριᾶς τράπεζας οἱ πόρτες, πανηγυρίζανε μὲ τοὺς μεγάλους λύχνους τοὺς δύο θεοφιλέστατους ἐπισκέπτες.

'Ο Νήφων πσιωπλάτισε, λές καὶ τὸν εἶχανε μαγαριώσει. Ζήτηγε συμπάθεια ὁ 'Αλέξιος, τὸ σεμνὸ στολίδι τῆς ἀδελφότητάς, ὁ δικηγόρος τῆς, ὁ ζωγράφος, ὁ ξεναγός, ὁ πρῆσβυς ὅπως τὸν ἔλεγε ὁ ἡγούμενος. Συμπάθεια ζήτηγε ὁ 'Αλέξιος, ὁ ψάλτης μὲ τὸ γλυκύτατο λαρῦγγι, ὁ ἐργάτης μὲ τὰ εὐλογη-

μένα χέρια, ὁ πρῶτος στὸν κάμπο, στὸ ἀλώνισμα, στὰ δίχτυα καὶ τὸ κουπί.

Διαλυμένη, λαβωμένη ἡ ψυχὴ του, παράδερνε μέσα στὸ καλοδεμένο του κορμὶ, τσακίζοντάς το.

'Ἡ τρυφράδα ἀνάβλυσε σὰ ρουακί κί στὰ σωθικὰ τοῦ Νήφωνα. ἡ φρυγμένη ἄμμο πὺ πασπάλιζε τὸ εἶναι του, μαλάκωσε.

— 'Αδελφέ... ἄν νομίζεις ὅτι ἐγώ, ὁ μηδαμινός, εἶμαι ἀξίος νὰ σὲ ἀκούσω...

— Ὑπεράξιος εἶσαι... Μόνον ἐγὼ δὲν ἔχω καμμιά ἀληθινὴ ἀξιοσύνη.. Νήφων, δὲν ξέρεις ἀπὸ Κακὸ ἐσὺ Μίλαγε σκυφτός, μὰ πυρωμένος, μίλαγε ἀκούγοντας ἀχόρταγα τὰ ἴδια του τὰ λόγια.

— Τίποτα δὲν ξέρεις ἀπὸ κίντυνο Νήφων, οὔτε ἀπὸ ἄμαρτία. Τὸ σταυρωμὸ δὲν τὸν ἐνοῶσε ἐσὺ, γιὰτί ἔσένα, δὲ σάγγιξε ποτὲ ἡ περιφάνεια.

Μείνανε πολὺ στὸν κῆπο. Ἦτανε μιὰ ἐξομολόγησι, γεμάτη ἀλήθεια καὶ πόνος. 'Ο κελλάρης, θαρροῦσε πῶς τόπιανε τὸ μεταξένιο νῆμα πὺ τὸν ἔδενε κείνες τὶς ὥρες μὲ τὸν 'Αλέξιο, τὸ χαϊρόταν, τεντωμένο καὶ στέρεο. Κρίμα πὺ τὸ ἐξέφτισε ὁ γυρισμός.

Τώρα, ὅπως κάθονται στὴν ταράτσα, μιλᾶνε ὁ καθένας χωρὶα μὲ τὸν παιδεμένο του τὸν ἑαυτὸ. τιμώντας τὴν ἀρετὴ τῆς Σιωπῆς.

— Ἡ περιφάνεια. Τὴν ἀκοῦς;

Μουγκρίζει καὶ ξερνάει φωτιές, πέρα ἐκεῖ κατὰ τὴν καμάρρα τοῦ μακρουνοῦ ὀρίζονται.

Μέσα στὸ ἀπλωμα τοῦ καπνοῦ, θερμιούνε τάντερα συννεφᾶκια Λυώνουνε τὰ κρύσταλλα τοῦ γαλάζιου πολυέλαιου πὺ γιόρταζαν τὴν λιακάδα γίνινε δλα μιὰ μάζα σταχτερῆ. Κοχλακίζει τὸ μέταλλο τῆς θάλασσας, καὶ ὁ οὐρανὸς τὸ πλουταίνει στάζοντας ὕγρὴ σκοτεινιά.

'Ο ἀνεμος στρώνει τοὺς καλογέρους ἀπ' τὴν ταράτσα. Οἱ δέκα θὰ τρυπώσουνε ξένοιστοι στὰ κελλιά τους. Θὰ κατεβῶνε στενὴ σκάλα, ὁ ἕνας πῖσω ἀπ' τὸν ἄλλον.

— Λίγο πρὸς τὰ ἐδῶ τὸ λύχνο, ἀδελφέ Δωρόθεε.

— Προσοχή.. Ἐκεῖ ἔχει κενὸν ἀδελφὸ Πορφύριε.

— 'Ο φεγγίτης ζυραφίζει, γρηγορῶτερα 'Αβακούμ.

.. Ἰσως νάκοστεῖ κάποιο γλύστρημα στὴ φαγωμένη πέτρα. Καὶ τότε:

— Βοήθῃ Χριστέ! Ποῖος ἔπεσε;

— 'Ο 'Αβέρκιος. Ἐκρατήθη εὐτυχῶς. Φορεῖ τοῦ πατρὸς 'Ἡσαίου τὸ ράσον. Ἀς γελάσωμεν, εὐλογημένε.

— Ἀς εὐθυμώσωμεν, ὀλιγον. Ἐπρεπε μαζί μὲ τὸ ράσον νὰ τοῦ χαρίσει καὶ τὸ ἀνάστημα.

Ἐχουνε τὸ δικαίωμα νὰ εὐθυμήσουεν. Κανένας ἀπ' τοὺς νεώτεροις δὲ βρίσκεται ἀνάμεσα τους. Ἄλλοι στὴ χώρα γιὰ τὸ παζάρι. Ἄλλοι στ' ἀμπέλια γιὰ τὸ ξελάκωμα.

Θὰ ξαναθυμωθοῦν τὴν ἀρετὴ τῆς

Σιωπῆς, φτάνοντας στὸ διάδρομο 'Ἐκεῖ, τελεῖωνει, ὁ πύργος, τὸ στενὸ καὶ ψηλὸ χτίριο, ὅπου ἡ ταράτσα στεφανώνει τρεῖς κάμαρες ἀπανώτες, νοσοκομεῖο, διαλεκτήριο, βιβλιοθήκη.

'Ο διάδρομος γεμάτος ἀνοίγματα, πέρασμα τοῦ ἀγέρα Στὰ δοκάρια του πλοκάμια τὸ ἀγριοκλήμα, ἡ σκεπὴ τὸ ὀλοχρονιὸ ἀνησμένη— περιβολάρηδες δλ' οἱ Μῆνες, ἔξω ἀπὸ τοὺς τρεῖς Ἀσκήδες τοῦ καλοκαιριοῦ. Ἐκεῖνοι γνοιάζονται τὰ μεγαλοισιάνικα χτήματα. Τώρα, τὴν ἀψηφισὰ τῆ δικῆ τους, τὴν ἔχουνε διορθώσει τὰ πρωτοβρόγρια καὶ καθῶς θὰ περνᾶνε κάτω οἱ ἀδελφοί, θὰ νοιώθουνε τὴν καλωσύνη τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς ἀκολουθεῖ, σὲν εὐωδιά ἀπὸ κυκλάμιο. Μαζὶ τῆς θὰ κλειστοῦνε στὰ κελλιά τους, στὰ ἔργα τους καὶ τὴν προσευχὴ, ὅλο τὸ δειλινό, ὄλη τὴ νύχτα.

— Ποῖοι οἱ φύλακες ἀπόψε; Ἀπὸ τοὺς νεωτέρους δὲν μένει παρὰ ὁ Νήφων..

Πάλ' ἡ Σιωπῆ. Μὰ κρυφά.

— Αὐτὸς ἀδελφὸ στραγγαλίζεται καὶ ἀπὸ βρέφος!

Κάποιος δίνει τὴν ἀπάντησι, φωναχτῆ

— Εἶναι ὅμως μαζί τοῦ ὁ 'Αλέξιος.

— Ἄ! Τότε ἐξαίρετα!

* *

Φυλᾶνε ἄγρυπνοι στὴ ρίζα τοῦ πύργου, στὴ βιβλιοθήκη. Γύρω τους οἱ κόγχες γεμάτες ντύματα δίχως τὰ χειρόγραφα τους τὰ πρωτιὰ.

Πᾶνε κείνα, πετάξανε σὲ Μουσεῖα σὲ πλούσιες συλλογές γιὰ νὰ περνᾶνε ὁ κόσμος καὶ ν' ἄπορει.

— Ποῦ πῆγε ἀδελφέ κείνη ἡ τέχνη; Κεῖνο τὸ ἀσκέρι τῶν καλογέρων πῶς σβύστηκε.

— Μισαλὸ μιὰ φορὰ, φώτιση ἀνωθεν... Κόπος καὶ μόχθος.

Οἱ φύλακες ἔχουνε νὰ φυλάζουνε τοὺς τομους πὺ ἀπομένουνε στὰ ράφια, καὶ κατὰ πλάκες ξύλινης, δλο σκαλοῦατα, δλο Προφήτες καὶ μάρτυρες Οἱ κορνίζες τους, ἀσῆμι καὶ σμάλτο: Κόκκινα λουλουδάκια, πράσινα μπουμπούκια, γαλανοὶ σταυροί.

— Χαρὰ στὸ μάτι, στὸ χέρι, καὶ πὺ πολὺ στὸ νοῦ!

"Οὐξ, στὴν ἄκρια τοῦ περιβόλου οὐ βρίσκειτ' ἡ ἑκκλησιά. Ἄν τῆς λείψει ἡ δεσποτικὴ στολή— ὄλη μετᾶξί καὶ μέταλλο— θάνα δὲ κλαίει. Καὶ ἀμαρτία καὶ ντροπὴ ἄν τῆς ἀρπάξουνε τὸ χρυσὸ μανουάλι, ἄν ἀπλώσουνε στὸν Ἐπιτάφιο, ἄν ἀρουμπνῖα — αἶμα τῆς Θεῖας Πλευράς πὺ λογιόστηκε.

'Ἀπάνω στὸ νοσοκομεῖο, μαζί μὲ τῆς ἀρρώστειας τ' ἀπαραίτητα, γιοῦκοι ἀπὸ φαντᾶ.

— Τῶσων ζωντανῶν τὸ μαλλί, τὸ σὺν καλογέρων ὁ κόπος. Ποῦ νὰ τὰ ξαναφτιάξουεν;

Οὔτε καὶ θὰ ζήμιωνε ὁ βαγαπόντης πὺ τὸν ὁ ἄλωνατὸ τὸ κελλάρι. Τοῦ Νήφωνα τὰ λήγιστα γένεια σκληραίνουνε. Ἐλιές, παξιμάδια κρήθινα, χώρια κρασί καὶ λαδάκι, χώρια μι-

σὸ βαρέλι σαρκὲλλο. Καὶ τὰ σύνεργα τῆς ψαρκῆς, καὶ τὰ πιατικά; Ἄσε τὶς δλοκαίνουρες χύτρες πὺ δὲ γνωριστήκανε ἄκμα μὲ τοῦ μαγειριοῦ τὶς μαντζούρες.

Στὴν καρδιά τοῦ Νήφωνα, βροντοχυτιέται ὁ ἔχθρα γιὰ τὸν κλέφτη, μαζί μὲ τὴν ἔχθρα γιὰ τὴ γυναῖκα, ἀπὸ τὸ τίποτα θρεμμένη. Κλέφτης δὲν τὸν ἔβλαψε' γυναῖκα δὲν τὸν ἄγγιξε. Μεγάλωσε μὲ ὄρφνια, ἔζησε δίχως ἀγάπη, δίχως ἔρωτα, δίχως προδοσιὰ.

Μὰ στὸ μοναχὸ τοῦ πρέπει ὁ ἄγγωνας. Ἀπόψε, μιλᾶνε γιὰ τὸν ἀγῶνα, τὰ δπλα, πὺ κοίτουνται χάρω, ἀνακαταρμιμένα. Ριξὰ μὲ μπαρούτι δὲν ἔχει. Κάτι παλιοντούφεκα κί' οἱ πιστόλες, ἀκόμα εἶναι στὴ Χώρα γιὰ διόρθωμα.

— Λέω πῶς θὰ πέθανε ὁ μᾶστορας..

Καλὰ φυλάει κανένας τ' ἀγάθῃ του καὶ μὲ τὰ πελέκια.. Τρία, Χριστέ, νὰ κόψουνε μὲ μῖας τρικέφαλο τέρας. Ὅσο γιὰ τὰ κοντήρια, τέτοια θάχανε οἱ βαβαλάρηδες οἱ ἄγνοι πὺ κορφώσανε στὴ γῆ τὸν πύρινο δράκοντα. Ἔνα σαρό. Τὰ ἔβρανε στὸ μοναστήρι γιὰ προικὸι στοὺς καιροὺς τῆς δόξας του κατὶ στρατιῶν, κατὶ στρατιῶτες πὺ βάλθη καν νὰ περάσουνε τὰ τέλη τους μακριὰ ἀπὸ τὸ αἶμα..

— Τότε ἔπρεπε νὰ τάποχωριστοῦνε τέτοια θυμητᾶρια ἀγκαλὰ ἀφοῦ τὰ φέρανε τάχουμε μῖς γιὰ τοὺς ληστές.. Θεὸς σχωρῆσ' τους.

Εἶναι καὶ τὰ καμάκια, καὶ οἱ μαχαίρες, θέλεις γιὰ πάλαιμα στήθος μὲ στήθος, θές γιὰ σημάδι καὶ πέταμα.

— Ὁ Θεὸς βοηθός.

'Ο Νήφωνας χασμουριέται. Τόσες ὄρες καὶ νὰ μιλᾶς ὀλομόναχος. Ψευδοσηκώνεται, ψευδοσκύβει.

— Νὰ μετρήσωμεν τὰ.. σύνεργα τῆς μάχης 'Αλέξιε.. Ἔνα...δύο.. δεκαεφτά.. λές νὰ ξεχάσαμε τίποτα: Πρέπει ὅμως, νὰ ποῦμε καὶ τὸ ρητὸ.

'Ο 'Αλέξιος ἀφήνει τὴν πέννα, σηκώνει τὸ κεφάλι. Ἦ διπλῆ φλόγα τοῦ χάλκινου λύχνου πᾶει καὶ φωλιάζει στὴ βασανισμένη γαλανάδα τῶν ματιῶν του. Μὰ τὰ χέρια του χτυποῦν παιδιαστικά τὸ χρονο, γιὰ ν' ἀκούσθῃ ἀπὸ τοὺς δύο μαζί σάν τραγοῦδι τὸ ρητὸ:

— *"Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθυπλισμένο; φυλάσση τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ, ἐν εἰρήνῃ εἴσι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ.*

'Ο Νήφων, σοῦρνει τὴ σακκοράφῃα του στὸ χαλασμένο δίχτυ.

— Ἄν γίνει ἀπόψε τίποτα... ἔτσι, τὸ ξαφνικό. νὰ θυμηθῆς 'Αλέξιε, πῶς ὁ ἰσχυρὸς, δὲν εἶμαι γώ.

'Ο 'Αλέξιος τὸν κυτᾶει, σὰ νὰ θέλει κατὶ καλὸ νὰ πεῖ.. Θέλει νὰ τοῦ πεῖ, αὐτὸ πὺ τώρα διαβάξει. Πῶς οἱ δυνατοὶ χάνουνε πολλὰς φορὰς παίρνοντας γιὰ μόνον στήριγμα καὶ βάση στὰ ἔργα τους τὸν ἑαυτοῦ τους.. Καὶ εἶναι βλῆψη, καὶ εἶναι γέλασμα νὰ μὴν ἀδελφῶνεσαι μὲ τοῦ ἀλλουνοῦ τὴν ἀδυναμία, νὰ βάζεις φάραγγια καὶ βουὰ ἀνάμεσα στὸ δικό σου ἐγώ, τὸ ἀντρεῖο, καὶ τοῦ

ταπεινοῦ τὸ ἐγώ. Σκέψου. πῶς μπορεῖ, ἐσὺ, ὁ ἄνθρωπος μὲ τὴν ῥώμη καὶ μὲ τὸ νοῦ, νὰ βρεθεῖς σὲ ἀγριότοπο καὶ πέρασμα κανένα νὰ μὴν ξεχωρίζεις.. καὶ ἕνας μικρὸς καὶ χαιμενος, νὰ σοῦ ξεκαθαρίσει τὸ δρόμο τὸ σωστό..

Θέλει νὰ τα πεῖ ὁ 'Αλέξιος αὐτᾶ, πὺ πᾶνε νὰ ἰσιώσουνε τὸ στραβῶμένο τὸ μεγαλειό. Κί' ὅμως, δὲν τὰ λέει. Ὅχι πῶς τὸν βασιτάει ἡ ἀρετὴ τῆς σωτηρίας..

Ἀπόψε, σὰ νὰ σηκώθηκε μέσα τοῦ πὺ ἄγρια ἡ βλαστήμια τοῦ Πονηροῦ.

— Ὁ ἰσχυρὸς, λέει. Ἀλέξιε, δὲν εἶναι αὐτός. Ἐλα νὰ γελάσουμε οἱ δύο μας μαζί..

Σηκώνεται, περπατάει, ξανακάθεται. Δυὸ ὄρες περνᾶνε, δυὸ μονατηριῶδες ὄρες χειμωνιάτικης νύχτας μὲ βάρδια. Τὸ σαράκι πὺ τραγε τὰ ξύλα σταματάει, μὰ δὲ σταματάει τῆς ψυχῆς ἡ φοβέρα.

'Ο Νήφωνας παραμερίζει τὸ δίχτυ, πιάνει μιὰ Σύνοψη.

— *ἀποδώξον τῆς καρδιάς μου τοὺς αἰσχροὺς λογισμοὺς, φώτισόν μου τὸν νοῦν τῷ φωτὶ τῆς Θεογνωσίας σου..* Σ' ἐνοχλεῖ 'Αλέξιε ν' ἀκούσεις εὐχές τοῦ Ἀθανασίου τοῦ Κρητός;

— Ὅσο θέλεις δυνατὰ διάβαζε... μὰ δὲ θὰ σ' ἀκούω.

— Ἀντίγραφα πάλε.. Νὰ δῶ. Χρυσόστομος!

— Ναι.

Ξανακάθεται ὁ Νήφωνας. Τὰ χέρια του πᾶνε κί' ἔρχονται, ἔρκοζοντες τὸν πειρασμὸ τῆς σάρκας πὺ ποτὲ τοῦ δὲν καταπίεστηκε μὲ κείνο τὸ σαρκίο.. Μὰ χρειάζεται στὸν καλόγερο, χρειάζεται κάποιος ἀγῶνας.

— *διότι ἐγὼ εἶμαι μολυσμένος μὲ τοὺς κακούς μου καὶ αἰσχροὺς λογισμούς, διότι ἀπάνισα τὴν πατρικὴν μου κληρονομίαν καὶ ἐγὼ εἶμι ὅμοιος τὸ νὺ ἄνοητα ζῶν, καὶ βόσκομαι εἰς τὰ γῆνα μου' ἐκεῖνα ὁ ταλαίπωρος..* Ἔγω ἔπερασα ὄλους τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰ ἀσυνεῖας καὶ ἀνύχους πράξεις καὶ πάντα κυλιόμαι εἰς τὸν βόρβορον καὶ εἰς τὴν λάσπην τῆς ἀνομίας ὡσάν χοῖρος.. Ἡσάν ὁ Σαυφὼν συμμένος θεληματικῶς ἀπὸ τοῦ ἐχθροῦ μου τὰ θέληματα..

Τὸ βιβλίο, τοῦ φεύγει ἀπὸ τὰ χέρια.

— Ἀκόμα βροντᾶνε τὰ κανόνια.. 'Αλέξιε.

Καὶ ἄν ὁ Νήφωνας δὲν τοῦ μίλαγε, ὁ 'Αλέξιος δὲν ἄντεχε ἄλλο τὴ Σιωπή. Κεῖνη τὴν ἴδια στιγμῇ, ρᾶτάγε μὲ λαύρα τὸ σαράκι: Ἔγω σ' ἀκούω πὺ τριβελάς τὰ σάπια ξύλα.

Ἔσ' τὸ θερὸ πὺ κροταλάει τὴ γλῶσσα, γλύφοντας τὰ σωθικά μου, τ' ἀκοῦς;

— Ἀκόμα βροντᾶνε..

— Καὶ θὰ βροντᾶνε! Πῶς θὰ γενεῖ ἀλλοιῶς; Δαιμονοκαταλύτης δὲ μόρρεσε ν' ἀναδειχθεῖ ὁ ἄνθρωπος.. Παίγνιο στὰ χέρια τῆς Περηνφάνας στᾶχητῆ, χῶμα, σκουλίκι.. Ἄκου: Ἐπάνω τῶν ἀστρων τοῦ οὐρανοῦ θῆσω τὸν θρόνον μου καὶ ἐσομαι ὅμοιος τῷ Ὑγίστῳ. Καταλήγωμεν τὴ χειρὶ μου τὴν Οἰκουμένην! Γροικᾶς τὸ φοῦσκωμα Νήφων;... Γροικᾶς τὴ βλα-

στήμια; Μὰ ποῖος, λέει, γνωστικὸς θὰ σπλαγνίσῃ τὸν περήφανο; Ἄσε τον νὰ σέρνει ἀπάνω του τὴ διπλῆ συφορὰ του: Μανιασμένος πὺ ξεσκίζεται καὶ δὲ βλέπει μπροστὰ του... Ζῶο ἄλογο, ἀδεια κεφαλή.. Πῶς νὰ μὴν τὸν ἀναγέλας; Σᾶν τὸ φρύγωνα φουντᾶνε τὶς φωτιές του... Γιὰ μιὰ στιγμῇ, ἀνάμεσα σὲ οὐρανὸ καὶ σὲ γῆ, αὐτὸς μονάχα ὑπάρχει.. σπῖδες, φλόγες, θάμπωμα... Καὶ σὲ λίνο; Ποῦ εἶναι; Ποῖος ἦτανε;... Πότε ἦτανε; Ὁμως, τὰ ξύλα τὰ στέρας, κρατῆρας.. καὶ ναι σιγὰ σιγὰ, σεμνὰ, χρήσιμα, φρόνιμα. Εὐκόλα δὲν τὰ νικαίει ὁ ἀνεμὸς, δὲν τὰ νικαίει ἡ στιγμῇ.

'Ο Νήφωνας, σταυρώνει τὰ χέρια. Τῷ ματιῶν του ἡ μαρμαζωμένη νιότη, χάσει μπροστὰ στὸ φούντωμα, τὸ χρυσοκόκκινο πὺ γεμίζει τὸ σκοτάδι μὲ πρόσκαιρη λαμπρόδα.

— Ἐγὼ δὲ διαβάζω Χρυσόστομο.. Μὰ ἔσένα, στὴ μόρφωση τῆς δικιά σου, ταιριάζει. Ποῦ τὸ σκέφτηκε.. τὰποκατῖα τοῦ φρύγωνα μὸλις πέσει τὸ μπουρλότο..

'Ο 'Αλέξιος χτυπάει μὲ τὶς δύο του παλάμες τὸ βιβλίο.

— ... Πέφτει τὸ μεγαλειό τοῦ περήφανου; Πέφτει ἀμέσως καὶ ὁ ἴδιος. Ζωὴ τιποτένια, ψευτισμένη.. Ζωὴ πὺ μὲ τὸ πρῶτο κακοκαίρι, ἀφανίζεται.. Μὰ τοῦ φρόνιμου ἡ ψυχὴ, τοῦ σωστοῦ ἀνθρώπου ἡ ψυχὴ, οὔτε εδκόλα ἀνάβει, οὔτε καίγεται, οὔτε σβήνει. Στὸ διάβα τῆς δὲ βλέπει μούρλιες καὶ ἕπισσιές.. Εἶναι ὄλο γαλήνη. Γι' αὐτὸ καὶ πάντα τονε κερδίζει τὸ σεβασμὸ. Ἄκου Νήφων: Ἦ ἀπὸ νὸν εἶα — δηλαδὴ τὸ χαντάκωμα τοῦ νοῦ, καταλαμβάνει, ἡ περιφάνεια — ἢ ἀπόνοια ἢ ἀνθρωπίνῃ, παιδικῆς διανοίας καὶ ἀτελοῦς φρενὸς γέννημα..

Ἐσὺ καὶ ἡ φαντασία σου, τραβᾶνε τραβᾶνε τὸν ἀνήφορο. Κατὰ πὺ; Στὶς κορφές!. Στὰ σύννεφα Εἶμαι σοφός, μεγαλῶς, βασιλιάς.. Ἄλλοίμονό σου.. Ἔνα ἄμοιρο νῆπιο εἶσαι, ἕνα μισερὸ κεφάλι, ἀχυρένιο. Οἱ ἔξυπνοι γύρω σου, περιμένουνε νὰ φανεῖς γιὰ νὰ διώξουνε τὶς πίκρες τους. Τσακίζουνε τὸ κορμὶ τάχα προσκυνώντας σε, καὶ σκυφτοί, κροφτογελοῦνε..

Τοῦ Νήφωνα ἡ νιότη, σᾶει τῆς κακοροζικιάς τὸ ντύμα Γελαίε, γελαίε. Καλὸ νὰ φεύγεις γιὰ λίγες στιγμὲς ἀπ' τὸ φριχτὸ σου πάλαιμα μὲ τὴ σάρκα. Καλὸ νάκοῦς γιὰ τοῦ τον τὸ Δαίμονα πὺ λέγεται περηνφάνεια. Δὲν εἶναι κᾶν Δαίμονας. Ἔνα δαιμονάκι, ἀστεῖο στὸ κυνήγι του. Μιὰ στάλα καλή.. ἀναθροφὴ νὰ λάβεις, καλή.. κατατήρησι γλυστράς ἀπὸ τὰ δίχτυ κατῆ..

— Τί σκόση 'Αλέξιε ὁ Πονηρός.. Ἄγκαλά, γιὰ νὰ γλυστρήσεις μὲ τὸ πρ

Κ Α Ρ Δ Ι Ε Σ

ΜΕ ΤΑ ΜΑΤΙΑ καρφωμένα στη λαμπερή νύχτα,
ἀκούω τούς χτύπους σας, καρδιές, πού ἀγρυπνᾶτε
[μαζί μου.

Γύρω μου φτάνουν οἱ καημοὶ σας καὶ μ' ἀγγίζουν
σὰν ἀόρατη πάλλουσα θάλασσα, πού ἀγγίζει μὲ τίς
[ἀφρίζουσες ἀκροὲς τῆς,
σὰν μὲ χεῖλη πού τὰ πνίγει ἢ λαχτάρα.
Ἀγωνιάτε ἄπλυνες πάνω στοῦ χτύπο σας.
Τρέμειτε.

Τόσος εἶναι ὁ τρόμος σας μὴ πάψετε νὰ πονᾶτε,
πού πονᾶτε καὶ τὴ χαρὰ σας ἀκόμα.

Συλλογιέμαι τὸ πλῆθος σας.

Σὰν ἕνα μικρὸ σύμπαν σᾶς φέρουν οἱ ἄνθρωποι
Κάτω ἀπ' τὸν ἀκίνητο τεφρὸ οὐρανὸ τους [μέσα τους.
προχωρεῖ ἢ ἀστραφτερῆ σας θάλασσα.
Ποιά θάταν ἢ εὐτυχία τους, δίχως τὴν ἀγνή θάλασσα
Τάστρα τρέμουν ὅπως τρέμειτε [τοῦ πάθους σας ;
κι' ἢ νύχτα γίνεται ἡμερῆ ἀπ' τὸ χτύπο σας,

γιατὶ πονᾶτε ὄχι μονάχα τὸν πόνο σας,
ἀλλὰ ἔδον τὸν πόνο τῆς γῆς τὸν κάμνετε πόνο δικό σας.
Ἔχετε ἕνα μυστικὸ σύνδεσμο μεταξύ σας.
Σὲ διαρκῆ πόλεμο βροῖσκεσθε μὲ τὸν ἄσπρο κυρίαρχο
[λογισμὸ.
Ἀπ' τὰ βάθη σας τὸν δέρονε μ' ὅλη τὴν πλαταιὰ
ὡς πού νὰ σᾶς παραδεχθῆ. [σας ἀγωνία,
Ματώνετε γιὰ νὰ γεννᾶτε θριάμβους ἐοεῖς.

Μικρὲς φτωχὲς καρδιές,
Κόκκινες μικρὲς καμπάνες,
πού χτυπᾶτε μὲ τρόπο μὴν καὶ σταματήσετε.

Μικρὰ ἔρημα πουλιὰ,
πού ὅλος ὁ πόνος σας εἶναι γιὰ νὰ χαρῆτε.
Μικρὲς φτωχὲς καρδιές.
Κοπάδι μικρῶν πουλιῶν πού φτεροκοπᾶτε ἀδιάκοπα,
γιατὶ ἔλο τὸ σύμπαν βροῖσκει πάνω σὲ σᾶς ἀπήχηση.

ΚΟΥΛΑ ΓΙΟΚΑΡΙΝΗ

Τ ρ ί α Π ο ι ῆ μ α τ α

Π Ο Ρ Τ Ρ Α Ι Τ Ο

ΑΠΑΝΩ στοῦ σιρατί τῆς Ζωῆς
τὸ κεντημένο μὲ χίλια λουλούδια καὶ χρώματα
ἕνα παιδί σημειώνει τὰ πρῶτα του βήματα.

Οἱ θόλοι τ' οὐρανοῦ ἀντηχοῦν τίς φωνές του
πού χαρούμενες,
σπαθίζουν τὴ μοναξιά τοῦ τοπειοῦ,
ἀντηχοῦν γύρω μουσικὲς καὶ ἀρώματα
κι' ὕστερα πνίγονται πάλι στοῦ ἴδιου του κενό...

[— Μοναξιά!... Εἶσαι ὁ πρῶτος φίλος πού γνώρισα
στοῦ μάκρος τῆς μικρῆς ζωῆς μου'
ἕστερα ἤρθε ὁ Πόνος].

Στὸ γαλάζιο στερέωμα ὀργιάζε τὸ φῶς
καὶ γύρω ἢ ζωὴ σφριγοῦσε
—μὰ στὴ ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ὅλα ἦταν πένθιμα.

... Καὶ πέρασε πικραμένα τὴ ζωὴ του
βουτηγμένη στὴ στυγνὴ ἀνία,
στὴ βουβὴ μοναξιά,
στὴν ἀτέλειωτη θλίψη.

μιὰ ζωὴ στὴ σκιά, φτωχὴ, ταραγμένη, ἀνήσυχη,
—κάτω ἀπ' τὴ διαρκῆ παρουσία τοῦ Θανάτου :

[— Ἀδύναμη ἐναντί... Ἀ ὕ τ ἄ τὰ χαρακτηριστικὰ
[τοῦ παιδιοῦ
πόσο πολὺ μοιάζουν μὲ τὸ πορτραῖτο μου...]

I N M E M O R I A M (II')

ΑΠΑΝΩ ἀπὸ τοὺς ἀφροῦς τῶν κυμάτων,
κι' ἀπὸ τοὺς ἴστους τῶν πλοίων,
κι' ἀπάνω ἀπ' τὸ γαλανὸ τῆς θάλασσας καὶ τῶν
[ὀριζόντων
ἀπλώνεται ἢ εἰκόνα σ ο υ γαλανή, χαρούμενη, γελαστή.

ΜΕΣΑ στοῦ ἄδυτο τῆς σκέψης μου
καὶ πέρα ἀπὸ τὸ βασίλειο τοῦ νοητοῦ
ζει, θρονιασμένη, στὰ γαλάζια τῆς πέπλα
καὶ στοὺς ἀφροῦς τῆς λαμπρότητός τῆς ἢ ζωῆ σ ο υ
—ὄραμα ἐξαισιο τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ Νοῦ.

Οἱ στεναγμοὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος μου
οἱ λυγμοὶ τῆς ἀδειας ζωῆς μου
οἱ βουβὲς θρηνωδίες τῆς νειότης μου
ξεψυχοῦν κι' ἐξαμιζώνται μπρὸς στοῦ περίγραμμα
[τοῦ εἶ ν α ι σ ο υ .

ΤΟ τραγοῦδι Σου σκιρτᾷ τὴ ψυχὴ μου
καὶ ριγεῖ τὴν ἐρειπωμένη μου σάρκα'
ξαναπλάσσει τὴ μακρυσμένη σου εἰκόνα'
ἀπλώνει στὴν ὑπαρξὴ μου πυρεττὸ ζωῆς.

Ἐγὼ κλείνω μέσα μου Ἐσᾶς, —κι' ἐντὸς μου
κοιμᾶται ἢ ζωὴ σας, —σπέρμα 39 χρονῶν...

Κ Α Λ Ε Σ Μ Α

Ο ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ τινάζει πάνω μου τὰ φτερά του'
ἢ ρομφαία του λάμπει στὴ γραμμὴ τῶν ὤμων μου'
ἀκούω τὸ κάλεσμά Σας μέσα στοῦ κενὸ τῶν αὐτιῶν μου'
ἢ φωνὴ σας μου ἔρχεται καθαρὴ σὰν ἀπὸ μακρυνά,
: ἀπ' τὸ πέρασμα τῶν χρόνων, ἀπ' τὸ μάκρος τοῦ
ἀπ' τὴν ἀπόσταση τῶν δυὸ Κόσμων μας : [χωρισμοῦ,

[- Θὰ τὸ κάμω κι' ἐγὼ τὸ ταξεῖδι,
τὸ ταξεῖδι τοῦ πηγαίμου πού δὲν ἔχει γύρισμα].

(1942)

Ὁ ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΓΓΑΝΟΣ